

La caritat cristiana en la manera de parlar

Murmurar, criticar o difondre rumors pot ser una ocasió per faltar greument a la caritat.

Aquest article es fa ressò de la invitació de Papa Francesc a no parlar l'“idioma de la hipocresia”.

07/06/2023

Si us manteniu fermes en la meua paraula, realment sereu deixebles meus; coneixereu la veritat, i la

veritat us farà lliures (Jn 8, 31-32). En un diàleg extens amb els jueus sorgeix aquesta promesa del Senyor que, en la seva senzillesa i la seva solemnitat, passa els segles: la veritat ens fa lliures. Però també passen els segles les falses promeses d'aquell que era un assassí, i no es va mantenir en la veritat, perquè en ell no hi ha ni rastre de veritat. Quan menteix, parla amb propietat, perquè és mentider i pare de la mentida (Jn 8, 44).

“La raó exímia de la dignitat humana —ensenya el Concili Vaticà II— consisteix en la vocació de l’home a la comunió amb Déu. L’home és convidat al col·loqui amb Déu ja des del seu naixement” (*Gaudium et Spes*, 19). Per això es pot dir que la paraula —la *necessitat* de viure en diàleg, en comunió— és l’aspecte més propi de la persona. En la paraula es comunica la persona mateixa: quan parlem no només emetem un

missatge, sinó que en certa manera ens donem a nosaltres mateixos. I no només arribem a l'oïda dels altres, sinó també al seu cor, al centre del seu ésser. Per això, la paraula té una dimensió en certa manera *sagrada*. El seu ús recte beneficia, edifica les persones, mentre que les paraules negligents maltracten els altres. Ho va percebre intensament Aleksandr Solzhenitsyn: les mentides, afirmava, no són paraules que diem i queden flotant a l'aire, allunyades de nosaltres, sinó que cada mentida ens corromp per dins, fins que ens consumeix les entranyes.

El to dels primers cristians

En la seva predicació, el Senyor convida tothom a la transparència; a ser senzills, a defugir casuístiques que sovint encobreixen, o almenys incoen, la mentida: *digueu sí, quan és sí; no, quan és no. El que es diu de més, ve del Maligne (Mt 5, 37)*.

Duríssim contra la hipocresia, el Senyor lloa amb gust aquells en qui no hi ha falsedat ni engany (cf. *Jn* 1, 47). El seu és un to, una manera de fer, que va calar profundament entre els primers cristians: l'epístola de sant Jaume s'expressa amb accents similars: *Digueu sí, quan és sí; no, quan és no. Així no caureu sota el judici de Déu (Jm* 5, 12). Sant Pere els parla de renunciar *a tota maldat, a tot engany i a tota mena d'hipocresies, enveges i murmuracions* perquè es puguin apropar a Déu, perquè, *com infants tot just nats, deliu-vos per la llet pura de la Paraula (1 P* 2, 1-2).

Aquesta innocència cristiana en la paraula, tanmateix, no s'aconsegueix amb una simple intenció genèrica, *bonista*: la tensió entre veritat i mentida és present en tot l'arc de la nostra vida. L'Escriptura no es limita a enunciar els principis, sinó que assenyala amb detall els abusos de la paraula, la desconnexió entre el que

s'és i el que es diu. En aquest sentit, és antològica, i d'actualitat perenne, l'amonestació de sant Jaume sobre la llengua:

I si algú, parlant, no ensopega mai, vol dir que és un home perfecte, capaç de dominar tot el seu cos. Quan posem la brida a la boca dels cavalls perquè ens obeeixin, podem governar tot el seu cos. Fixeu-vos també en les naus: encara que siguin grans i les empenyin vents forts, amb un petit timó el pilot les governa cap on vol. Igualment la llengua, que és un membre ben petit del cos, es gloria de grans coses (...). Els homes han domat i domen tota mena de bèsties salvatges i d'ocells, de rèptils i d'animals marins, però no hi ha home capaç de domar la llengua (Jm 3, 2-8).

Aquesta mateixa sol·licitud per la “doma” de la llengua és molt present en els ensenyaments del Papa Francesc. Amb la mateixa insistència

de l'Apòstol, no perd ocasió de demanar als cristians que ens esforcem per posar fre a la paraula que destrueix. El Papa sap que la seva crida a la renovació de la vida dels cristians i de l'Església quedaria desvirtuada si no arribéssim a aquest petit timó que decideix el curs de la nau.

Tots agraïm la franquesa amb què parla el Successor de Pere, tot i que hi ha el risc que pensem massa ràpid que parla per als altres, i girem full sense preguntar-nos en quina mesura els nostres hàbits actuals o les maneres socialment acceptades de conduir-se en aquesta matèria estan a l'altura de l'Evangelí. El *Catecisme de l'Església Catòlica* (cf. núm. 2464 i s.) i el Magisteri del Papa Francesc proporcionen moltes pistes per a la reflexió.

La mentida, idioma de la hipocresia

Amb quina delicadesa ens esforcem per estimar i dir la veritat sempre, per evitar completament la mentida? Perquè no podem oblidar la gravetat de la mentida, que “és una veritable violència contra els altres. Els fereix en la capacitat de conèixer, que és la condició de tot judici i de tota decisió. Conté, en germen, la divisió dels esperits i totes les malvestats que en deriven. La mentida és funesta per a tota societat; mina la confiança entre els homes i destrueix els teixits de les relacions socials” (*Catecisme*, núm. 2486).

El Papa ha parlat amb energia de **l'idioma de la hipocresia**, propi dels qui **no estimen la veritat. S'estimen només a si mateixos, i, d'aquesta manera, busquen enganyar, implicar l'altre en el seu engany, en la seva mentida. Tenen el cor mentider; no poden dir la veritat** (*Homilia*, 4.VI.2013). Com sant Pere, apel·la a la innocència dels nens, a la

llet pura de la Paraula (1 P 2, 2): un nen no és hipòcrita, perquè no està corromput. Quan Jesús ens diu: que la vostra manera de parlar sigui: ‘sí, quan és sí’, ‘no, quan és no’, amb ànima de nen, ens diu el contrari d’allò que diuen els corruptes (...). Demanem avui al Senyor que la nostra manera de parlar sigui la de la senzillesa, la dels nens; parlar com a fills de Déu: per tant, parlar en la veritat de l’amor (Homilia, 4.VI.2013).

La murmuració: aprendre a mossegar-se la llengua

En el sermó de la muntanya, Jesús porta fins a l’arrel el cinquè manament del decàleg: *Ja sabeu que es va dir als antics: ‘No matis’, i el qui mati serà condemnat pel tribunal. Doncs jo us dic: el qui s’irriti amb el seu germà serà condemnat pel tribunal (...), i el qui el maleeixi acabarà al foc de l’infern (Mt 5,*

21-22). Les paraules del Senyor són dures, però és que **qui entra en la vida cristiana, qui accepta seguir aquest camí, té exigències superiors a les dels altres. No té avantatges superiors. No!**

Exigències superiors (*Homilia*, 13.VI.2013). La murmuració i l'insult no es redueixen a una entremaliadura innocent: maten el germà. Sant Josepmaria escriu: ***No saps el mal que pots fer llançant lluny una pedra si tens els ulls embenats? —Tampoc no saps el dany que pots ocasionar, de vegades ben greu, llançant frases de murmuració, que a tu et semblen molt lleus, perquè tens els ulls embenats per la desaprensió o per l'acalorament*** (*Camí*, 455). Per això, segueix el Papa, quan al cor hi ha una cosa negativa contra algú, i s'expressa **amb un insult, amb una maledicció o amb enuig, hi ha alguna cosa que no funciona, i**

t'has de convertir, ho has de canviar (*Homilia*, 13.VI.2013).

I qui pensi que, de tota manera, és justificable parlar malament d'algú perquè “s'ho mereix”, el Papa li fa aquesta recomanació: **ves i resa per ell. Ves i fes penitència per ella. I després, si és necessari, parla amb aquella persona que pot solucionar el problema. Però no ho diguis a tothom (...)** Pau va ser un pecador fort. I diu de si mateix: **primer era un perseguidor, un blasfem, un violent. Però es va fer servir misericòrdia amb mi. Potser cap de nosaltres blasfema. Però si algun de nosaltres murmura, certament és un perseguidor i un violent** (*Homilia*, 13.IX.2013).

Cal tenir en compte, a més, l'efecte devastador que té aquesta conducta en la vida familiar, social i eclesial; es tracta d'una pluja fina que sembla innocent, però que ho corroeix tot:

Que cadascú es preguntí avui: faig créixer la unitat en la família, en la parròquia, en la comunitat, o soc un xerraire, una xerraire? Soc motiu de divisió, de malestar? Vosaltres no sabeu el mal que fan a l'Església, a les parròquies, a les comunitats, les enraonies! Fan mal! Les enraonies fereixen. Un cristià, abans de parlotejar, s'ha de mossegar la llengua (*Homilia*, 25.IX. 2013).

La difamació i la necessitat de reparar

És bo tenir present que no n'hi ha prou que alguna cosa sigui o sembli veritat perquè es pugui divulgar sense més consideracions. “El dret a la comunicació de la veritat no és incondicional. Tothom ha de conformar la seva vida al precepte evangèlic de l'amor fratern. Això, en les situacions concretes, demana

apreciar si convé o no de revelar la veritat” (*Catecisme*, núm. 2488).

Moltes vegades el suposat *interès informatiu* (tant de la persona emissora com de la receptora) és en realitat la disfressa d’una curiositat irrespectuosa, que deriva sovint en xafarderies o en enraonies, en insinuacions i afirmacions calumnioses sobre persones i institucions, que s’estenen després sense que hi hagi gaires possibilitats de rectificar-les.

Per aquest motiu, en aquests casos la reparació és un deure de consciència. Així ho recorda el *Catecisme*: “Tota falta comesa en matèries de justícia i de veritat reclama el deure de reparació, encara que el seu autor hagi estat perdonat. Quan és impossible de reparar un tort públicament, cal fer-ho en secret; si el qui ha sofert un perjudici no en pot ser directament

indemnitzat, cal donar-li satisfacció moralment en nom de la caritat. Hi ha també aquest deure de reparació quan es tracta de faltes comeses contra la bona fama d'un altre" (núm. 2487).

Val la pena revisar, per tant, la nostra actitud davant de la lleugeresa amb què se sol tractar en converses i comentaris —també entre cristians— la intimitat i la fama dels altres, potser al·legant com a justificació que un o una s'està limitant a repetir el que expliquen les notícies, o els rumors! **Les enraonies** —afirmava el Papa— **fereixen, són bufetades a la bona fama d'una persona, són bufetades al cor d'una persona** (*Homilia*, 12.IX.2014). També podem pensar en la nostra manera de reaccionar davant de la desimboltura amb què s'accepta com a cosa normal criticar les persones (des de la veïna de dalt fins al polític o el futbolista que surt a la televisió), de

paraula o per escrit, de manera cruel o malèvola, sense comprensió, arribant amb gran naturalitat fins a la detracció i l'insult, sense la mínima possibilitat que la crítica sigui constructiva per a ningú.

Què busquem? Què hi guanyen els altres quan difonem aquestes notícies o rumors, sense saber exactament què tenen de veritable? Perquè, de fet, fins i tot la informació veritable que coneixem sobre els altres s'ha de manejar amb prudència i discreció, per no difamar ni escandalitzar o provocar altres danys (cf. *Catecisme*, núm. 2477 i 2479). Fàcilment deixem que s'adormi la nostra sensibilitat per rebutjar aquests comportaments, o per advertir que potser també hi estem caient. I *si la sal perd el gust, amb què la tornaran salada?* (Mt 5, 13). Som els cristians els que tenim la missió, i la gràcia per dur-la a terme, de mantenir al món l'aire lliure i net

de la veritat. *Avui, que l'ambient és ple de desobediència, de murmuració, de tripijoc, d'embolic, hem d'estimar més que mai l'obediència, la sinceritat, la lleialtat, la senzillesa: i tot, amb sentit sobrenatural, que ens farà més humans* (Forja, núm. 530).

Per aconseguir la pau

En la trobada amb els presidents d'Israel i Palestina per demanar la pau, el Papa pronunciava una oració que, en els seus últims compassos, resava així: **Senyor, desarma la llengua i les mans, renova els cors i les ments, perquè la paraula que ens porta a la trobada sigui sempre «germà»** (Discurs, 8.VI.2014).

La veritat que ens fa lliures (cf. Jn 8, 31-32) no consisteix simplement en la possessió o la transmissió d'enunciats i informacions que corresponen a la realitat de les coses. Es tracta de quelcom més profund: la

veritat que fonamenta la sinceritat i la lleialtat amb els altres, en totes les seves formes, és que tots els homes som germans, fills del mateix Pare.

Jesucrist ens ha mostrat amb la seva vida, *veritatem faciens in caritate* (cf. *Ef* 4, 15), aquesta harmonia fonamental entre la veritat i l'amor. Per això, la veritat que allibera, que porta la pau, és en aquesta manifestació eminent de l'amor de Déu pels homes, que és la Creu redemptora: **Com voldria que per un moment tots els homes i les dones de bona voluntat miressin la Creu! Allà s'hi pot llegir la resposta de Déu: allà, a la violència no se l'ha respost amb violència, a la mort no se l'ha respost amb el llenguatge de la mort. En el silenci de la Creu calla el fragor de les armes i parla el llenguatge de la reconciliació, del perdó, del diàleg, de la pau** (*Homilia*, 7.XI.2014).

pdf | document generat
automàticament des de [https://
dev.opusdei.org/ca-es/article/la-caritat-
cristiana-en-la-manera-de-parlar/](https://dev.opusdei.org/ca-es/article/la-caritat-cristiana-en-la-manera-de-parlar/)
(07/08/2025)